

(Nadaljevanje s 3. strani.)

Nato je sledil precej hud pretep, kar je vzrok hudih posledic na večer 18. julija.

Umevno je, da so ti trije vojaški postopaci večini poslušalce podlegli. Enega vojaka so pustili še malo živega, dva sta pa ušla.

Kakor alarm je prišla ostali posadki vest, da so bili trije vojaki od I. W. W. pobiti.

Cela armada 600 izprijenih vojakov je čakala na večer 18. julija na Pionir Square povelja, kdaj naj udarijo.

K tej pretepaški bandi se je pridružil še 400 najetih fakinov. Cela družba, sestojča iz sanjih izvrzkov človeške družbe, je udarila najprej na glavni stan I. W. W., ki se nahaja na Occidental — Ave.

Divja tolpa je zdrobila vsa okna in vrata. Vsa literarna dela, vse pohištvo, sploh vse, kar je bilo v poslopju so izvele na cesto in zažgali — pri tem pa se naslajali s hudčevim veseljem.

Kako je ta počestna družba gledala, ko je uničeval ogenj delo teliko poštenih rok pisateljev in umetnikov.

Ko je pijana banda videla, da je ogenj dovršil svojo dolžnost in uničil vso I. W. W. knjižnico, se je začela tolpa pomikati dalje proti vzhodni strani mesta.

To je bilo ob 9. Ob 9. uri bi se imela pričeti večerna slavnost (cestna parada), ali hrup, vpitje in razbijanje počestnih tolovajev je bilo tako silno, da je bila vsaka slavnost izključena.

Mesarska družba je prišla do Pike Str. in 4. ulice, kjer se je nahajala mala prodajalna našega najboljšega govornika in sodruga F. Priesa.

En pogled — in prej označena prostora, kjer se je naš vrli sodrug "Pries" bomo preživljali, ni bilo več spoznat. Reče si je komaj rešil življenje, vse drugo so mu razbili in uničili.

Občno pozornost pa vzbujajo pogled na naš lokal 5 Ward, ki se nahaja na 5th Ave in Wirginia Str. Poslopje je zgrajeno v modernem slogu.

Naš klub je imel v najemu veliko dvorano s finim izložbenim ocnom.

Notri sta bila dva fina Piano — glasovirja, velika zaloga socialističnih brošur in časopisov, dve pisalni mizi, 200 stolov, več dragih podob, kakor napr. slika Karl Marxa in drugih odličnih socialističnih pisateljev. Veliko sodrugov je imelo v posebnem prostoru spravljene svoje kovčke in obleke. Divjaška svojat je udrla skozi izložbeno okno v notranje prostore in vse naštejo je v teku 15tih minut objemal požrešni ogenj — zunan na cest. —

Pa zvrinjskim dušam to še ni bilo dovolj. Takim ni sveta nobena stvar in še celo notranje stene so vrušili, da bi ja kje v kakšni špranji, kakor stenice ne čepel kak socialističen duh.

Ker se nahaja naš lokal v najbolj obljudenem delu mesta in ker se je ravno vršila slavnostna ceremonija, je bilo čez 50.000 oseb navzočih, ko je roparska banda plenila in požigala in niti eden ni zganil ni mezinca, ali protestiral.

Ah — to ubogo, — na duhu bolno ljudstvo, ki si predstavlja, da je vojak tisti ideal, ki v imenu bajoneta brani osebno svobodo, — se proklete moti.

Značilno dovolj, kakšen vzor kulture so Amerikanci. Kaj takega se ne dogaja celo v nazadnjaški Rusiji ne.

Pijana tolpa lenih mesarjev se je valila še naprej na 7 Ave. in Aloha Str. Tam so počenjali podobna tolovajstva v Ward 4 in potem še dalje po celem mestu. Do tretje ure v jutro so pobijali, ropali in požigali.

Vse socialistične knjižnice so zdaj v Seattle popolnoma uničene, razen če ima kak sodrug v privatnem stanovanju še kako malo — zasebno.

Veľekapitalisti našega mesta in njih ponižni hlapci, ki se senčijo v njih milosti, pa so bili pijani veselja na večer 18. julija — v svesti si, da je bila vsa "anarhistična" (tako jo nazivljejo) mišelj zatrla; — a se vragovo motijo!

Ljudski oderuhi, izkoriščevalci in vsakovrstni tatovi, na čelu jim I. Bletten so se topili v nepopisnem veselju.

Z radostjo so zrlili in s satan-

skim veseljem so opazovali nezalishano početje, ko so uniformirani mesarji sežigali socialistične brošure in imetje naših sodrugov.

O materijalni škodi se ne ve še nič gotovega.

Od neke strani se čuje, da je gnotne škode najmanj \$25.000.

Vojni tajnik Josephus Daniels se je nahajal tisti čas v Tacoma, Wash. Ko je dobil brzjavno poročilo, kaj se v Seattle godi, se je kar za glavo prijel in dejal: "Ne morem verjeti, da je bil prvi napad od naše strani, a če se je to res zgodilo, bo zadela našo posadko najstrožja vojaška disciplina."

Kako se bo vsa stvar končala, vam poročam prihodnji teden, S socialističnim pozdravom A. Wershniig.

(Slik ne moremo priložiti. — Nadaljevanje sledi drugi teden, op. ur.)

VERA JE ZASEBNA STVAR. (Diskurija.)

J. Mantony.

Čeprav je v vseh socialističnih strankah na svetu čisto jasno izrečeno: Vera je zasebna stvar vsake poedine osebe — naj se vsakemu da svoboda, da izpoveduje vero, katero hoče, — pa mi vseeno slišimo dan na dan staro obtožbo, da je socializem proti veri.

Ima li ta obtožba kakšen temelj? Kako se le zamore ta tožba držati na površju, ako je popolnoma brez temelja?

Dokazano je, da z napredovanjem socialistične misli ob jednem zgineva religioznost pri delavskem ljudstvu — še posebno oficijelna cerkvena pobožnost.

Dokazano dejstvo je tudi, da je naše učenje materialistično razumevanje zgodovine, katero stoji v ostrem nasprotju z vsemi verovanji.

Pa vseeno izmed teh dejstev ter našega praktičnega klava, naj bo vera zasebna stvar; zamorejo neprosvitlene glave najti protislovja. To morebitno protislovje, katero je zavredlo v zmotu tudi katera naših sodrugov, izkoriščajo nasprotniki, ter krivijo nas da smo hinavci z dvema obrazoma: ter nam predbaevajo, da mi samo navidezno prikrivamo naše protiverske nakane, da bi mi to dobro pobožno delavstvo radi dobili v svoje brezverske mreže i. t. d. Mi zahtevamo, da se vera smatra za zasebno stvar vsakega poedine in da naj se nikdo ne zadira v tujo vero; naj veruje vsakdo, karkoli hoče, samo, da z vero svojemu bližnjemu ne škoduje. Ta zahteva socializma je popolnoma razumljiva, ter popolnoma odgovarja potrebam in razrednemu boju. Kam bi pa mi prišli, ako bi se pričekali okoli verskih vprašanj?

Ali bi bilo delavstvo v verskem prepiru sposobno doseči eden edini uspeh? Ali bi bilo delavstvo sposobno vojevati svoj razredni boj, ako bi se strogo verovalo delo ter neprijateljsko eden proti drugemu stalo.

Stvarni interesi vseh delavcev, vseh ver, vseh narodnosti so čisto jednaki. Iz tega razloga poziva socializem vse delavce, da se tesno skupaj združijo, ter se postavijo združeni v bojno vrsto proti istotaku združenemu ter versko in narodno popolnoma indiferentnemu sovražniku, — zmagju, — kapitalizmu in njega bratu klerikalizmu.

Zato kliče socializem vse delavce na odpor proti izkoriščevalcem in zapeljivcem ljudstva; ne vpraša ni enega kaj veruje, ali, da le sploh kaj veruje, niti ne zahteva od nikogar, da se veri odreše.

Cilj socialističnega delavskega gibanja je gospodarski preustroj ljudske družbe, osvojitve proizvodnih sredstev v splošno narodno last. K temu vodi razredni boj socializma.

Da bi imeli v dnevnem boju uspeh, da bi se tako na potu razrednega boja približevali ter speševali pot do cilja, se morajo delavci ogibati vsega, kar jih vodi do razpora.

Seve, da tega socialističnega stališča ne morejo razumeti ljudje omejenega razuma, niti nočejo razumeti oni, katerim je vera — trgovina. Taki se ne ozirajo na veliko trpljenje, v katerem se nahaja delavsko ljudstvo; niti ne

morajo zapopasti velikih bojev delavstva.

Oni ne razumejo ali ne pripoznajo najvažnejše resnice, da preobračajo v načinu proizvodov in življenja; preobrazuje vse ostale družabne, politične ter verske preobrate.

Ako bi to resnice razumeli, bi nikdar socialistom ne predbaevali, da so proti veri.

Ponavljani potrebo dnevnega boja; stvarne potrebe so rodile naše načelo: vera je zasebna stvar.

To načelo je čisto v skladu z našim naukom, ker stoji socializem na praksi dnevnega boja.

Zgodovinsko materialistično učenje ne, da so gospodarske prilike strogo materijalne, da so kot take temelj celega ljudskega življenja.

Vsled različnih gospodarskih položajev so nastajale razne vere, razni misli različna načela.

Ako površno pogledamo zgodovino, se nam bode zadelo, da so se vsi boji vodili okoli misli in vere; v resnici so pa vsi boji nastajali iz strogo materijalnih razmer in interesov. Vsi boji so bili razredni boji med izkoriščevalci in izkoriščanimi.

Vsi družabni, verski ter politični boji so bili samo odsev gospodarskih bojev. Ti gospodarski boji so vselej povzročeni po načinu proizvodov, zirozma v preobratu načina proizvodov. Misljenje in versivo so samo izrazne posledice stvarnih življenjskih ljudskih prilik.

Tudi danes se deluje v velikem gospodarskem preobratu. Kdor se za preobrat bori in kateri mora ta preobrat izvršiti se zaveda, da so gibalne moči tega preobrata čisto gospodarskega značaja, ki so rodili bojno razpoloženje, ki nauk, kako se mora ta boj voditi.

Ti čisti nauki, ta zavesti, katero zajema delavstvo iz materialističnega nauka se izražata tudi v klavi: vera je zasebna stvar. Ta klav je torej popolnoma opravičen s čisto znanstvenega stališča, kakor tudi iz praktičnih potreb. Nasproti temu se pa materialistično stališče v veri nikakor ne more vredi v isti lonec z liberalno buržoazijskim ateizmom (brezverstvom.) Buržoazijski svobodomislec, ateisti, naprednjaki, kakor se še nazivajo stoji pa iz ravnotežja glede vere, vidič samo v njej moč, katera se protivi napredku, moč, katera je nastala vsled pomanjkanja znanja in prosvete.

No, ti gospodje pa niso sli dalje, niso se potrudili, preiskati vzroke neznanju, ne vedo, da se je tudi neznanje in veda razvijala vsled razvijanja gospodarskih prilik. Takozvani naprednjaki se nadejajo, da se bode vera brž iztrebila z razlaganjem raznih ved ter znanosti v naravi i. t. d.

Ali vse te znanosti in vede so ostale nepomenljive povsod, kjer se ni bilo ugodnih tal. Pri kmetih in malih obrtnikih niso naprednjaki nič dosegli; niti pri proletarijatu ni nepobožnost nastala potom zasluge naprednjakov, kar bodemo v kratkem videli. Klerikaleci smatrajo še danes vero kot nujno posledico človeškega življenjskega položaja, kot posledico *gospodarskega stanja*.

Z razvojem in menjavo tega položaja se je promeniła tudi vera. Nekdaj so ljudje potrebovali neštivilne bogove, danes pa imajo zadosti enega samega. Nastopilo pa bode enkrat tako gospodarsko razpoloženje, da bo vera čisto izginila.

N zemlji hoče kraljevati blagostanje za vse ljudi. Vsi bodo imeli življenje zagotovljeno, — nebesa na zemlji. Tedaj bode močitev nepotrebna.

Ze davno zgineli praded, naravni človek je živel po zgodovih od korenin, divjega sadja in zverjadi. On ni nič obdeloval. Njemu se ni bilo treba bati slabega vremena, sploh nobene vremenske nezgode in naravnih pojavov, ker mu niso mogli ničesar odvzeti. Če mu je v enem gozdu zmanjkalo življenjskih potrebščin, je šel v drug gozd, kjer je zopet vsega našel.

Ta prvotni človek, kateri je imel brane v izobilju na zemlji, se ni bal neba, niti ni pričakoval, da bi mu nebo kaj dalo, ni k nikomur molil in tudi ni nič veroval.

Kadar je pa ta divjak počel delati in obdelovati zemljo ter si zidati stanovanje, kadar mu je

vroče sonce sušilo in žgalo setev dež ali povodenj mu uničila žetev, kadar mu je veter ali strela razbila kolibo, tedaj šele je on počel biti strašljiv ter glavo obrnati proti nebu ker od zgoraj je prišla vročina, povodenj, strela in hude ure.

Takrat je človek, kateri ni najmanje poznal narave, začel sanjati in verovati v nadnaravne moči v hude in dobre bogove pozneje še v zle in dobre duhove, vile, copernice, hudiče in angelje.

Ni nam potrebno, da gremo v preddavno dobo človeštva. Mar se dandanašnji kmetje mnogo razlikujejo od prvotnega človeka?

Kmetje, katerim prinaša muhasto vreme dobro ali slabo žetev, se še danes čutijo odvisne od nekih nadnaravnih bitij.

Nadnaravnih močij, katerim prirejajo molitve in procesije za dež proti suši. Tega ne prirejajo kmetje samo ene ali druge narodnosti, iz tega ali onega kraja, marveč tudi po vseh civiliziranih deželah.

Kmetova vera v nadnaravne moči je popolnoma spojena z njegovim gospodarskim suženjskim stanjem: on gara in gara, pa vseeno nikdar nič nima in vidno propada.

On je bil vedno največ izkoriščen suženj, delajoč od dnevnega svita do trdne noči; on ni mogel vstati iz nevede in kmetijski proletarijat je še dandanašnji tlačeni duševni in gospodarski suženj v najnižji stopinji.

On ne pozna vzrokov svojega suženjskega položaja, ne pozna gospodarske moči, katera lenuje v ljudski družbi.

Čisto podobno, kakor s kmetom, je tudi z malim obrtnikom, malomeščanom, ter z malim trgovcem, kateri ne pozna meštarije na veličinskih in ne pozna konkurence velekapitala.

On misli, da propada zato, ker je velik grešnik; ako pa slučajno pride do bogastva, potem pripisuje to molitvi in božju volji.

Tega osrednega čuta odvisnosti od nadnaravnih moči ne morejo odkloniti same knjige, vsebuječe samo suho vedo o naravi.

Tako čutila, neodvisna od nadnaravnih moči bodo nastala šele tedaj, ko bodo ljudje od poedince neodvisni. Religiozna čutila zginevajo dandanes pri tistih ljudeh, kateri vidijo in so že spoznali silne gospodarske moči.

Kmetje, mali obrtniki in mali trgovci, se s studom obračajo od vede, katera prihaja od učenjakov velike buržoazije ali birokracije, ker dvomijo, da bi od njih prišlo za nje kaj dobrega. Zavedajo se, da od razreda izkoriščevalcev ne morejo pričakovati nič prida.

V protiverskih naukih ne najdejo propadajoči kmetčki ter malobitniški sloji nikakega orodja za obrano od propasti. Oni ne vidijo rešitve, niti ne tolažbe v protiverskem učenju. Ali ti sloji pa vseeno potrebujejo tolažbe, ker vidijo, da jim rešitve — od nikoder ni. Tolažbe, jalove tolažbe pa nahajajo ti sloji propadajočega stanu, samo izven narave v predstavljaju verstva in njenih ceremonij; — drugače pa stoji z razredno zavednim delavstvom proletarijata — op. ur.)

Vzroki splošnega siromaštva proletarijata leže čisto jasno pred njegovimi očmi, leže v bistvu kapitalističnega načina, proizvoda ter izkoriščanja, kar je jasno dokazano in čisto naravno. Proletarijat tudi vidi, da nosi kapitalistično gospodarstvo v sebi že kal svoje lastne propasti. Proletarijat že vidi pot svojega osvobojenja, katera vodi v svetlo bodočnost, zato čuti on potrebo vedno zvišat svojo zavest, da bi bil zmogel čimprej streti okove svojega suženjstva.

Edino zato se on živo zanima za pojave, ter z ognjem navdušenja sledi proučevanju današnjega gibanja v ljudski družbi.

On vidi, da v tem vrvenju nimajo svojih prstov nadnaravne moči. Zato niso njegovi nazori na svet nabožni dasi še nikdar ni čital "Darvina" ali ni čel o Koperniku; vseeno pa vidi moči s katerimi se mora boriti, vidi in natančno spoznava svojo lastno moč, moč vzajemnosti in dela organizacij. On vidi stvarnost, — dejstva, vse to občuti in trezno presoja. Zato ni pomanjkanje religioznosti pri delavstvu vzrok naravnost njemu pripovedovanih naukov v naravnem razvoju.

Pri proletarcu se taka čutila porajajo kar sama od sebe; ona so se morala roditi iz stvarnih vzrokov. Stvarnost je ona gibalna moč, ki je že sama izpodgrizla religioznost pri delavstvu. Pa oni gredo še dalje ter pozorno preiskujejo vsako protiversko in prirodnoznansko delo, ga pozorno čitajo v težnji, da postavijo svoje duševno obzermje na znanstvene temelje. Kot glavno je pripomniti, da to proletarsko brezverstvo ni nikdar predmet razporov v proletarskih vrstah.

Proletarijat se najvažneje zanima za vprašanja dnevnega boja, v katerem pridobiva boljše gospodarske ugodnosti in vse večje politične pravice.

Vprašanja o urejenju ljudske družbe so cilji v prihodnosti, ki začenejajo bitnost proletarskega razmotrivanja sveta v svetovni pozornici.

Proletarec je proletarcu brat, sodrug, naravni zaveznik v boju. Bratje so tudi tisti, v katerih se še ni razvil popolno proletarsko čutilo vsled gotovih okolinosti.

Takih izvanrednih okolinosti je mnogo. Ne smemo izpuščati iz vida delujočo moč predsodkov kateri skoro nezmatno počasi zginevajo.

Proletarij kateri delajo na izredno nevarnih delih, kjer jim silne, strahovite, nevidne naravne moči groze s smrtjo, uničenjem, kakor naprimer rudarjem, mornarjem, vlakovodjem, od katerih so tudi nekateri pobožni, so pa istočasno dobri boritelji za delavske koristi.

Teh stvarnih sluhajnosti ne zapopadejo tudi mnogi naši somišljeniki, oni mislijo, da je naše razmotrivanje o svetu samo neka vzvišena vera, katera se more protiviti krščanski in drugim nižjim verstvom.

Torej nima temelja trditve naših teoloških nasprotnikov, češ da je socializmu naloga uničevati vero pri delavstvu. Ona se sama uničuje. Mi ne odvezamemo s tem proletarijatu vere, ako širimo nauk zgodovinskega materializma nego oni sami izgubijo vero, kakor hitro začno razmotrivati ustrojstvo — ljudske družbe, s proučevanjem spoznavati gibalne moči, ktere delujejo v družbi.

Na temelju proučevanja pridejo do spoznanja, da je to današnje peklenko stanje, čisto zemeljsko in naravna stvar. Pridejo tudi do zaključka, da je odstranitev krivice in gorja v ljudski družbi, ter da leži dosega velikega cilja osvobojenja v rokah samega proletarijata, ne pa v rokah kakšne nevidne nadnaravne moči ali bitja.

Težnja pa, da temeljiteje spoznavajo družbo in njene moči jih vodi k zgodovinsko materialističnim delom naših učiteljev.

Ali ti spisi ne delujejo na čitatelje proletarec v verskem sovražnem duhu, ker so še oni imeli omejena verska prepričanja, ko so začeli čitati socialistične spise, ker ti spisi vedo ceniti vero kot zgodovinski pojav, kateri ne bi izginil prej, dokler ne izgine stvarna podlaga, iz katere ona izhaja.

Takšni naši nauki nas ščitijo proti pogreskom, v kakoršne padajo oni, kateri verujejo, da opravljajo ideje in duhovne predstave s stvarnostjo, kar je pa nasprotno pravilno, da stvarnost povzroča različne misli, duhovne predstave, prepričanja in načela.

Različne ideje načela in vere se zopet razspiljejo okoli materialne podlage.

Naša načela, katera nam nalagajo, da imamo stalno pred očmi gospodarske cilje, nam tudi nalagajo, da računamo s stvarnimi okolišnjimi.

Za svojo gospodarsko povzdigo in za stvarjenje velikih ciljev je nujnost, da se bori celi delavski razred. To vse potrjuje naš praktični klav: "Vera je zasebna stvar!"

ZA NAPREDEK.

Velika ameriška in francoska ljudovlada sta vsaj nekoliko omejili velikanski vpliv duhovščine na mladino. Obe državi pripoznata le brezkonfesionalne javne ljudske šole. S tem zakonom sta obe državi izrekli, da nobena vera ni prava, da nobeni veri ni resnica za podlago, da vsaka vera bazira le na pravljicah in človeških izmišljotinah, da je nemogoče, da bi država v verskih zade-

vah delala svojim državljanom kake predpise.

Tako se pa nista le te dve državi izrekli, to so že zdavnaj trdili misleci vseh narodov, ki so v volti veri videli vedno le sredstvo za poneumnjevanje ljudstva.

Ako je dandanes mogoče, da delajo v tvornici razni verniki — katoličani, protestantje, židje, itd. — drug poleg drugega, ne da bi bili izdelki vsled tega slabejši, čemu naj bi ne sedela v šoli tudi deca raznih veroizpovedavaj skupaj v eni sobi in sledila šolskemu poduku brez verskih bajk. Deca pri takem podučevanju le pridobi, ker ne izgublja časa z verskimi dogmami in brezmišelnimi molitvami.

Tudi nekateri moderni teologi, med njimi znanj Schleiermacher, so v tem edini, da obvezno priljubljeni verski poduk v šoli slabo vpliva na učečo se mladino, da se s prisiljenim obveznim verskim podukom v šoli le smeči vera sama na sebi. Le verski fanatiki, ali boljše rečeno, le taki duhovniki, ki smatrajo vero za navaden "kšeft", silijo na to, da bi bil verski nauk v vsaki šoli obvezan predmet. Take duhovnike pa podpirajo kurupirani politiki-lajki, ki so se radi boljših služb, ali pa radi mastnejših dohodkov, sploh radi osebnega koristolovstva pridružili kaki politični verski stranki, koje glavni namen je, da obdrži delavce kot pohlevne sužnje zgodovinskih slojev v duševni temi. Ako damo te vrste lajke, ki so z dušo in telesom za obvezni šolski verski poduk, glede vere na kritično rešeto, tedaj opazimo takoj, da nosijo ti ljudje vero le na jeziku, ker navadne, preproste verske dolžnosti direktno zanemarjajo, molijo pa le takrat in sicer očitno, če vedo, da jih ljudstvo vidi in opazuje.

Tudi v Ameriki so pričeli politikujoči duhovniki stezati svoje roke po ljudski šoli. Ustanovljati so pričeli župniške šole, katerih ni prav nič treba, v katerih podučujejo redovnice, ki imajo o praktičnem življenju toliko pojma, kakor osel o harmoniki. V takih šolah se uče otroci dolgih, brezsmiselnih molitvic, mesto računstva, prirodoznanstva, zemljepisja in drugih za življenje važnih predmetov.

Naši slovenski duhovniki nam hočejo dopovedati, da so take župniške šole nekake narodne šole, ker jih je morda sram povedati, da so, take šole le navadna klerikalna vzgojevališča.

Kdor hoče imeti v Ameriki narodno šolo, si jo lahko ustanovi tudi brez verskega podnka. V tem oziru si poglejmo le naše brate — Čeha. Kjerkoli je večja češka kolonija, se podučuje v šoli češki in angleški jezik. Ali zman iščemo v takih čeških narodnih šolah verski poduk. Temu so dali Čehi v šoli breo razven malih izjem.

Kar je bilo mogoče izvršiti tudi Slovencev v Ameriki, ako le hočejo.

LEV N. Tolstoj:

DELO, SMRT IN BOLENZEN.

Med Indijanci v južni Ameriki krozi naslednja legenda: Bog je ljudi — pripovedujejo — izprva tako ustvaril, da jim ni bilo treba delati, da niso rabili ne hise, ne obleke, ne živil, in vsi so živeli do stotega leta in niso poznali nobene bolezni.

Ko je Bog čez nekaj časa pogledal, kako žive ljudje, je videl, da skrbje, namesto da bi se veselili življenja, vsak le za svojo lastno osebo, da se pričkajo in pripravajo med sabo in žive tako, da ne le niso imeli nobenega veselja do življenja, ampak so ga preklinjali.

Tedaj je Bog rekel: "To pride od tega, ker žive drug od drugega, vsak zase." In da bo to drugače, je Bog tako uredil, da ljudje niso več mogli živeti brez dela; da ne umro od mraza in lakote, so si morali stanovanja zidati, morali so prekopavati zemljo, saditi rastline, zbirati sadeže in zrna.

"Delo jih bo zedinilo", je mislil Bog; "zakaj en sam ne more podirati dreves, ne more vlačiti brun in zidati hiš; tudi ne more en sam izgotoviti priprav, ne more sejati in žeti, presti in tkati in šivati oblek. Razumeti bodo morali, da čim bolj delajo